

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu za rok 2012

zakázka č. 2105

Název projektu: **Analýza kultury školy v mateřských školách**

Odpovědný řešitel: PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.

Ústav primární a neprimární edukace, PdF UHK

a studentky PdF UHK: 2. ročníku navazujícího magisterského studia oboru Pedagogika předškolního věku: Kateřina Princová, Tereza Šimková

Celková částka přidělené dotace: 39 000,- Kč

STRUČNÝ POPIS POSTUPU PŘI ŘEŠENÍ PROJEKTU

1. Formulace výzkumného problému

Výzkumný cíl:

Provést analýzu kultury školy v současných mateřských školách a odhalit její silné a slabé stránky

Konkrétní cíle:

- Provést výzkum kultury školy v mateřských školách, analyzovat a reflektovat současný stav kultury mateřských škol,
- zjistit silné a slabé stránky kultury mateřských škol, odhalit rezervy a rizika,
- vyhodnotit výsledky - analýza získaných dat.

Sekundární cíle:

- Podpořit přímý kontakt studentů PdF UHK s prostředím mateřských škol a jejich managementem - řízením a vedením,
- rozvíjet schopnosti studentů potřebné pro realizaci vědeckovýzkumných projektů (sociálně psychologické dovednosti při práci v terénu, kognitivní dovednosti při práci s informacemi),
- prezentovat výsledky na mezinárodní vědecké konferenci,
- přinést inspirace pro zkvalitnění kultury školy a profesní přípravu pedagogů a školských manažerů.

2. Stručný postup při řešení projektu

2.1 Studium dostupných materiálů k dané problematice

Studiem dostupných tuzemských i zahraničních materiálů (odborná literatura, zdroje z internetu) k dané problematice kultury školy v školském managementu se vstoupilo do problematiky a naformulovaly se dílčí průzkumné úkoly. Vyhledal se standardizovaný dotazník od Egera (2002) pro hodnocení kultury školy, specifikoval se na podmínky mateřských škol a provedl se výzkum současného stavu kultury školy v mateřských školách. Zjišťovaly se faktory kultury školy, jako jsou: důvěra ve vedení školy, společné cíle, styl řízení ve vztahu k lidem, režim školy a organizační struktura, zaměření vedení na pracovní úkoly, kontrolu, motivaci pracovníků, komunikaci a informovanost pracovníků školy, komunikaci školy s okolím a rodiči, inovativnost rozvoje učitelů, pracovní podmínky pro edukaci, estetické prostředí a pořádek, vztah mezi pracovníky, vztahy mezi učiteli a dětmi, očekávání výsledků vzdělávání apod. Uvedené komponenty představují důležité aspekty, které sehrávají dominantní úlohu v manažerské roli každého vedoucího pracovníka i pedagoga v mateřské škole.

V dnešních mateřských školách s moderním managementem se očekává od pedagogického pracovníka mateřské školy větší profesionalita a povědomí o kultuře školy, proto vyvstává potřeba systematického reflektování kultury mateřských škol a zjišťování silných a slabých stránek.

2.2 Metodologie výzkumu a výzkumný soubor

Cílem výzkumu bylo provést analýzu kultury školy v současných mateřských školách a odhalit její silné a slabé stránky

Výzkumný soubor:

Výzkumný soubor tvořilo 198 respondentů - pedagogických pracovníků z mateřských škol v České republice.

Použité metody a techniky:

Obsahová analýza získaných dat a dotazník.

Byl použitý standardizovaný dotazník pro hodnocení faktorů kultury školy Kilmanna Saxtona (Eger, 2003). Dotazník byl upravený na podmínky mateřské školy a podrobné zjištění jednotlivých faktorů kultury školy v mateřských školách v ČR.

Nastala analýza současného stavu, vyhodnocování získaných dat a statistické zpracování.

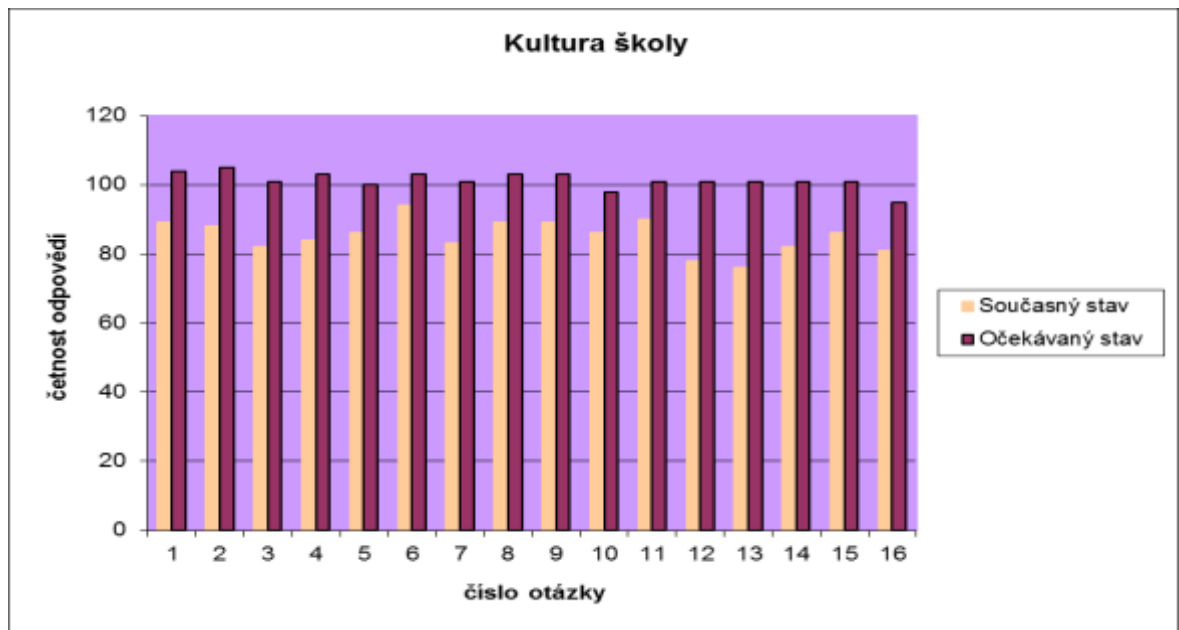
Získané výsledky byly zpracovány pomocí popisných deskriptivních metod.

Pro statistické zpracování dat byl použit program NCSS2007.

2.3 Výsledky výzkumu

Uvádím vybrané výsledky, které se týkají hodnocení výsledků faktorů současného a očekávaného stavu kultury mateřské školy v jednotlivých faktorech – otázkách.

Graf č. 1.:Současný a očekávaný stav hodnocení faktorů kultury mateřských škol

Komentář: Graf č. 1. poukazuje na mezery v kultuře školy, protože byly prokázány významné rozdíly mezi faktory označenými jako současný stav a požadovaný neboli očekávaný stav hodnocení kultury školy v mateřských školách u jednotlivých faktorů. Největší rozdíl se objevil v otázkách č. 3., 4., 7., 12., 13. Slabou stránkou kultury školy je režim mateřské školy a organizační struktura, vytváření pracovních podmínek pro práci učitelek, estetické prostředí a pořádek.

Statistické zpracování získaných dat

Pro porovnání průměrných hodnot byl použit Studentův t-test a vzhledem k tomu, že data zcela nekorespondovala s normálním rozložením (byly aplikovány testy normality - Kolmogorov-Smirnov, D'Agostinovy), byl použit i neparametrický Mann-Whitney test. Studentův t-test - hodnota t

Mann-Whitney test – hodnota Z

Testy byly provedeny na hladině významnosti $\alpha = 0,05$.

(porovnání průměrných hodnot současných a očekávaných).

H_0 : Není statisticky významný rozdíl mezi průměrnou současnou hodnotou a očekávanou hodnotou.

Tabulka č. 1: Statistické zpracování současného a očekávaného stavu faktorů kultury školy

	T	Z	H ₀
O1	-5,7938	-4,5734	Zamítá se
O2	-6,3069	-5,2400	Zamítá se
O3	-4,7470	-3,9830	Zamítá se
O4	-7,4500	-5,3477	Zamítá se
O5	-3,1792	-2,7729	Zamítá se
O6	-3,2581	-3,1486	Zamítá se
O7	-4,8738	-4,1519	Zamítá se
O8	-7,0711	-5,1142	Zamítá se
O9	-4,8147	-4,0622	Zamítá se
O10	-4,7150	-3,9235	Zamítá se
O11	-3,1812	-2,8991	Zamítá se
O12	-8,3927	-5,4672	Zamítá se
O13	-8,1421	-5,2782	Zamítá se
O14	-5,0932	-4,2648	Zamítá se
O15	-4,7235	-4,1382	Zamítá se
O16	-4,2170	-3,6360	Zamítá se

Komentář: Tabulka č. 1 ukazuje současný a očekávaný stav faktorů kultury školy s tím, že silnou stránkou jsou položky například č. 3., 5., 7., 11. a slabou stránkou se ukazuje faktor č. 2., 4., 12., 13., 16.

Ze statistických výsledků vybírám a uvádím několik grafů s faktory - položkami s největší kulturní mezerou. Vybrala jsem faktory v otázkách č. 4, 11, 12.

Faktor – otázka č. 4.: Největší kulturní mezera se ukázala u otázky č. 4 a týká hodnocení faktoru zaměřeného na **režim mateřské školy a organizační strukturu:**

Two-Sample Test Report
Median Statistics

Variable	Count	Median	95,0% LCL of Median	95,0% UCL of Median
----------	-------	--------	------------------------	------------------------

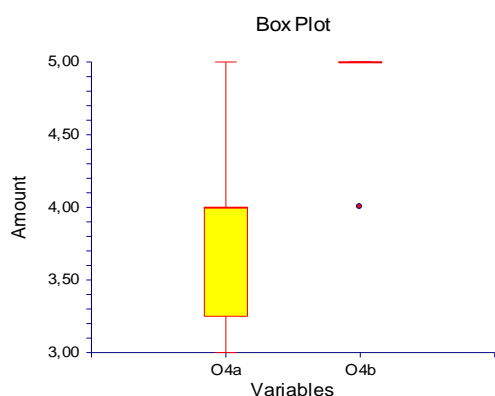
O4a	24	4	4	4
O4b	24	5	5	5

Mann-Whitney U or Wilcoxon Rank-Sum Test for Difference in Medians

Variable	Mann Whitney U	W Sum Ranks	Mean of W	Std Dev of W
O4a	57	357	588	43,10255
O4b	519	819	588	43,10255

Number Sets of Ties = 3, Multiplicity Factor = 23226

Graf č. 2 – Hodnocení faktoru režimu mateřské školy a organizační struktury

Komentář: Graf č. 2 ukazuje velký rozdíl mezi současným a očekávaným stavem faktoru, týkajícího se režimu mateřské školy a organizační struktury. Výsledky ukázaly, že jsou rezervy v dodržování fungující organizační struktury v mateřských školách s velmi dobře zaběhlým režimem včetně delegování pravomocí.

Faktor – otázka č. 11.: Velká kulturní mezera se ukázala u otázky č. 11 a týká se **hodnocení faktoru rozvoje učitelů:**

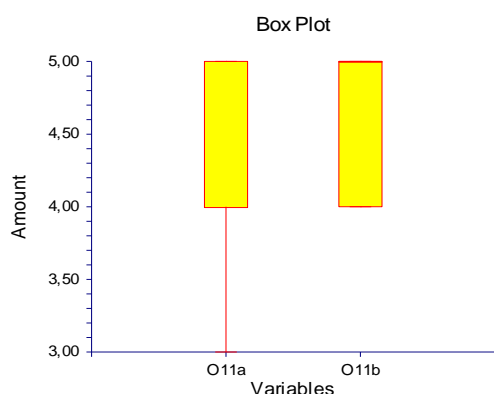
Descriptive Statistics Section

Variable	Count	Mean	Standard Deviation	Standard Error	95,0% LCL of Mean	95,0% UCL of Mean
O11a	24	4,25	0,5316095	0,1085143	4,025521	4,474479
O11b	24	4,708333	0,4643056	9,477599E-02	4,512274	4,904392

Note: T-alpha (O11a) = 2,0687, T-alpha (O11b) = 2,0687

Confidence-Limits of Difference Section

Graf č. 3 – Hodnocení faktoru rozvoje učitelů

Komentář: Graf č. 3 - ukazuje velký rozdíl mezi současným a očekávaným stavem faktoru, týkajícího se hodnocení rozvoje učitelek mateřských škol. Výsledky potvrzují, že mateřské školy nemají dostatečně jasnou podporu v profesním rozvoji učitelů, a že se dalšímu vzdělávání učitelů nepřikládá příliš velký význam.

Faktor – otázka č. 12.: Poslední ukázkou výsledků a grafické znázornění hodnocení kultury školy uvádíme velkou kulturní mezeru, která se ukázala u otázky č. 12 a týká se **hodnocení faktoru pracovního zázemí učitelů.**

Two-Sample Test Report

Page/Date/Time 2 30.5.2012 6:27:24

Database

Median Statistics

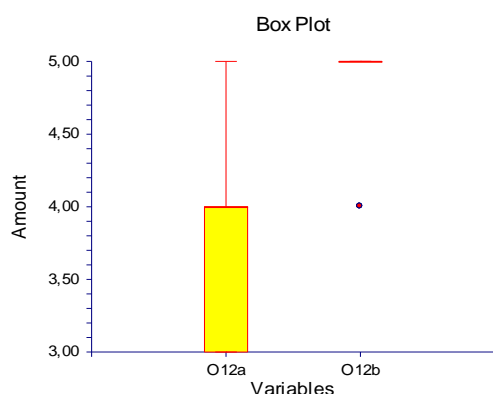
Variable	Count	Median	95,0% LCL of Median	95,0% UCL of Median
O12a	24	4	3	4
O12b	24	5	5	5

Mann-Whitney U or Wilcoxon Rank-Sum Test for Difference in Medians

Variable	Mann Whitney U	W Sum Ranks	Mean of W	Std Dev of W
O12a	42	342	588	44,90415
O12b	534	834	588	44,90415

Number Sets of Ties = 3, Multiplicity Factor = 15774

Graf č. 4 – Hodnocení faktoru pracovního zázemí učitelů

Komentář: Graf č. 4 poukazuje na velký rozdíl mezi současným a očekávaným stavem faktoru, týkajícího se pracovního zázemí pedagogů mateřských škol. Prostředí mateřských škol má ještě rezervy ve vytváření vynikajících pracovních podmínek pro práci učitelů, které berou v úvahu individuální potřeby pracovníků.

Uvedené vybrané výsledky dokumentují odhalené největší rezervy kultury školy v mateřských školách a poukazují na faktory – slabé stránky, které se projeví jako rizikové.

Literatura:

EGER, L. *Strategie rozvoje školy*. Plzeň: Cechtuma, 2002. ISBN 80-903225-6-5

HAVIGEROVÁ, J., *Manažer v organizaci. Poznátky a metafory k rozšíření obzorů vedoucích pracovníků*. Hradec Králové: PdF UHK, 2007. 84 s. ISBN 978-80-7041-417-0

HORNÁČKOVÁ, V., Akcentované schopnosti manažerky mateřské školy ve vedení lidí. In HORNÁČKOVÁ, Vladimíra (ed.) *Dítě předškolního věku a jeho paidagogos*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. ISBN 978-80-7041-647-1.

Závěr

Projekt specifického výzkumu PdF UHK zaměřený na analýzu a hodnocení kultury školy v současných mateřských školách splnil stanovené cíle. Umožnil reflektivní pohled na kulturu mateřských škol s odhalením silných a slabých stránek. Uskutečněného výzkumu se zúčastnilo 198 respondentů výzkumného souboru v rámci celé České republiky.

Výzkum přinesl zajímavé a přínosné výsledky, týkající se současného stavu kultury školy v mateřských školách. Zjistilo se, že existují poměrně velké rezervy kultury v mateřských školách a konkrétně se poukázalo na faktory, které se projeví jako rizikové – s největší kulturní mezerou. Jedná se hlavně o *dodržování fungující organizační struktury v mateřských školách, vytváření pracovního zázemí pedagogů mateřských škol a nedostatečně jasná podpora v profesním rozvoji učitelů*. Výsledky jsou důležitou zpětnou vazbou pro vedoucí pracovníky mateřských škol, nad kterými by se mělo každé vedení MŠ zamyslet a jednotlivým aspektům věnovat větší pozornost hlavně ve vedení lidí. I další výsledky poukázaly na slabé stránky v podobě kulturních mezer a jsou zároveň výzvou nejen v rámci managementu mateřských škol, ale hlavně ve vzdělávání pedagogů a vedoucích pedagogických pracovníků mateřských škol v České republice.

Získané výsledky zároveň přináší zajímavé informace a podněty pro inovaci předmětů v oblasti školského managementu ve vzdělávání studentů a pedagogických pracovníků mateřských škol na Pedagogické fakultě UHK. Vznikají nové inspirace pro rozvoj manažerských schopností v předmětech školského managementu, které mohou přispět k odstraňování slabých stránek neboli problémových faktorů kultury mateřské školy a zároveň povedou ke zkvalitnění profesní přípravy pedagogů a školských manažerů mateřských škol na PdF UHK v rámci navazujícího magisterského studia oboru Pedagogika předškolního věku.

Z hlediska zapojení studentů do výzkumného šetření je třeba konstatovat, že se podařilo studentky přivést k přemýšlení nad uvedenou problematikou a rozvíjet jejich schopnosti potřebné pro realizaci vědeckovýzkumného projektu hlavně v oblasti rozvoje kognitivních dovedností při práci s informacemi, tvorby dotazníkové metody, vyhodnocování výsledků a zároveň prezentování vybraných výsledků v odborném příspěvku na vědecké konferenci v Istanbulu (viz text níže).

3. Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

Na základě řešení vznikl příspěvek, který byl prezentovaný na The 3rd International Conference on Education and Educational Psychology, ve dnech 10. až 13. října 2012 v Istanbulu (Turecko). Příspěvek bude publikovaný v Procedia-Social and Behavioral Journal (ISSN 1877-0428) a bude indexovány ScienceDirect, Scopus, Thomson Reuters Conference Proceedings Citation Index (ISI, Web of Science) a zadaný v OBD s vazbou na RIV.

Získané informace přinesly podněty pro další výzkum v oblasti rozvoje faktorů kultury školy v mateřských školách a impulsy pro vzdělávací programy pedagogické fakulty, které připravují studijní programy v oblasti školského managementu. Pozornost bude třeba věnovat i nadále prezentování vysokoškolského vzdělávání se zaměřením na specializaci studia školského managementu pro předškolní pedagogy na PdF UHK.

Výstup:

Vladimíra Hornáčková, Kateřina Princová, Tereza Šimková

Analýza a hodnocení kultury školy v mateřských školách

Příspěvek byl prezentovaný na The 3rd International Conference on Education and Educational Psychology, ve dnech 10. až 13. října 2012 v Istanbulu (Turecko).

4. Přehled realizovaných výdajů

- a) Stipendium - odměna studentům: za aktivní spolupráci na specifickém výzkumu (příprava dotazníku, distribuce a zpracovávání výsledků a podíl na příspěvku na konferenci):

Kateřina Princová	3 000,- Kč	
Tereza Šimková	3 000,- Kč	
Celkem za stipendia		6 000,- Kč

- b) Notebook.....**14 127,- Kč**
Zdůvodnění: Přenosný počítač zvolen jako důležitý pomocný nástroj vzhledem k realizaci výzkumného šetření (k shromažďování údajů a vyhodnocování výsledků dat dotazníkového šetření z mateřských škol)
- c) Konferenční poplatek..... **10 666,15 Kč**
Zdůvodnění: Uvedená částka na zaplacení konferenčního poplatku na The 3rd International Conference on Education and Educational Psychology, která se konala ve dnech 10. až 13. října 2012 v Istanbulu.
189,63
- d) Cestovné..... **7 012,- Kč**
Uvedená částka bude použita na dopravu na mezinárodní konferenci Istanbul – Turecko).
- e) Literatura ..... **306,- Kč**
Určená k problematice kultury školy.
- f) Spotřební materiál: papíry..... **467,- Kč**
234,- Kč

Celkem realizované výdaje: **39 001,78 ,- Kč**

Přečerpala jsem o 1,78,- Kč.

Přílohy:

- a) Příloha č. 1 - Publikační výstup – příspěvek prezentovaný na konferenci v Istanbulu.
b) Příloha č. 2 - Výsledovka z ekonomického informačního systému Magion – vyúčtování dotace (pracoviště 01240, zakázka 2105, činnost 1210)

Datum: 3. 1. 2013

Podpis odpovědného řešitele:

Hornáčková

